

Sygn. akt II CZ 73/07

POSTANOWIENIE

Dnia 2 października 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Helena Ciepła (przewodniczący)

SSN Irena Gromska-Szuster (sprawozdawca)

SSN Marian Kocon

w sprawie z wniosku wierzycielki E.K.

przeciwko małżonce dłużnika M.O.

o nadanie klauzuli wykonalności,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 2 października 2007 r.,

zażalenia małżonki dłużnika

na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 15 maja 2007 r., sygn. akt [...],

odrzuca zażalenie.

Uzasadnienie

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 15 maja 2007 r. Sąd Apelacyjny oddalił wniosek małżonki dłużnika (błędnie nazwanej „dłużniczką”) M.O. o sporządzenie uzasadnienia nie kończącego postępowania w sprawie i nie podlegającego zaskarżeniu postanowienia tego Sądu z dnia 8 maja 2007 r. o nadaniu klauzuli wykonalności prawomocnemu wyrokowi Sądu Okręgowego w Z. z dnia 29 listopada 2005 r. także przeciwko małżonce dłużnika z ograniczeniem jej odpowiedzialności do majątku wspólnego.

W zażaleniu na powyższe postanowienie skarżąca zarzuciła naruszenie art. 387 § 1, art. 795 § 1 oraz art. 357 § 1 k.p.c. przez przyjęcie, że w sytuacji, gdy postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika wydaje Sąd drugiej instancji, na jego orzeczenie w tym przedmiocie nie przysługuje zażalenie. Wnosiła o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 781 § 1 k.p.c. tytułowi egzekucyjnemu pochodzącemu od sądu nadaje klauzulę wykonalności sąd pierwszej instancji, w którym sprawa się toczy. Sąd drugiej instancji nadaje klauzulę dopóki akta sprawy w sądzie tym się znajdują, co jednak nie dotyczy Sądu Najwyższego. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 5 stycznia 1999 r. III CZP 54/98 (OSNC z 1999 r., nr 6, poz. 105) zasada ta odnosi się także do nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika.

Jeżeli zgodnie ze zdaniem drugim omawianego przepisu klauzulę wykonalności nadał sąd drugiej instancji, na postanowienie w tym przedmiocie nie przysługuje żaden środek odwoławczy. Już w orzeczeniu z dnia 15 czerwca 1966 r. I CZ 55/66 (nie publ.) Sąd Najwyższy stwierdził, że na postanowienie co do nadania klauzuli wykonalności służy zażalenie tylko wtedy, gdy nadaje ją lub odmawia jej nadania sąd pierwszej instancji (art. 781 § 1 i art. 795 k.p.c.). Jeżeli nadaje ją Sąd Wojewódzki (obecnie Sąd Okręgowy) jako rewizyjny (obecnie jako apelacyjny), od jego orzeczenia, jako sądu drugiej instancji, nie ma dalszego środka odwoławczego. Tak samo przedstawia się sytuacja, gdy sądem drugiej instancji był

Sąd Apelacyjny i on nadał klauzulę wykonalności zgodnie z art. 781 § 1 zd. drugie. Działa on wówczas jako sąd drugiej instancji i zaskarżalność jego orzeczeń reguluje art. 394¹ k.p.c. odnoszący się do zażaleń oraz art. 398¹ k.p.c. odnoszący się do skargi kasacyjnej, przy czym podkreślić trzeba, że w postępowaniu klauzulowym skarga kasacyjna nie przysługuje, a w postępowaniu egzekucyjnym dopuszczalna jest tylko co do wykonalności zagranicznego tytułu wykonawczego (art. 1151 § 2 k.p.c.).

Zgodnie z art. 394¹ § 1 i 2 k.p.c. zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje na postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające skargę kasacyjną oraz skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, a w sprawach, w których przysługuje skarga kasacyjna, zażalenie służy także na postanowienia sądu drugiej instancji kończące postępowanie w sprawie, z wyjątkiem postanowień w przedmiocie odrzucenia pozwu i umorzenia postępowania, a także postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji.

Powszechnie przyjmuje się, że postanowienia kończące postępowanie w sprawie to postanowienia orzekające o całości sprawy poddanej pod osąd sądowi. Ugruntowane w doktrynie i orzecznictwie jest stanowisko, że postanowienie sądu co do nadania klauzuli wykonalności nie jest postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie w rozumieniu art. 394¹ § 1 k.p.c. Postanowienie takie zapada bowiem w postępowaniu przygotowawczym do właściwego postępowania egzekucyjnego i finalizuje jedynie określony fragment sprawy, nie kończąc postępowania jako całości (porównaj między innymi uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 1994 r. III CZP 143/94, OSNCP z 1995 r., nr 3, poz. 46 oraz postanowienia tego Sądu z dnia 14 listopada 1996 r. I CKN 7/96, OSNC z 1997 r., nr 3, poz. 31, z dnia 27 sierpnia 1996 r. I PKN 5/96 OSNAPUS z 1997 r. nr 5, poz. 72, z dnia 9 marca 2000 r. III CZP 39/00, OSNC z 2000 r., nr 7-8, poz. 150). Postanowienie sądu drugiej instancji nadające wyrokowi klauzulę wykonalności nie podlega zatem zaskarżeniu także zażaleniem (porównaj postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2001 r. V CZ 253/01, nie publ. oraz z dnia 2 lutego 2005 r. IV CZ 204/04, nie publ.).

Jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy w powołanym wyżej postanowieniu z dnia 28 listopada 2001 r., niedopuszczalność zażalenia na takie postanowienie nie narusza konstytucyjnej zasady dwuinstancyjności postępowania sądowego, bowiem art. 176 ust. 1 Konstytucji dopuszcza możliwość odstępstwa od tej zasady. Dodać należy, że osoba dotknięta w swoich prawach orzeczeniem o nadaniu klauzuli wykonalności ma środki prawne obrony.

Trafne jest zatem stanowisko Sądu Apelacyjnego, że na postanowienie tego Sądu wydane na podstawie art. 781 § 1 zd. drugie k.p.c. o nadaniu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika, nie przysługuje zażalenie. Skoro tak, to nie przysługuje również żądanie doręczenia odpisu tego postanowienia z uzasadnieniem, co powinno prowadzić do odrzucenia takiego wniosku jako niedopuszczalnego, a nie jego oddalenia, jak orzekł Sąd Apelacyjny. Nie ma to jednak wpływu na ostateczną ocenę trafności zaskarżonego orzeczenia.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy odrzucił zażalenie jako niedopuszczalne (art. 373 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 i art. 398²¹ k.p.c.).